

MUSTAQILLIK YILLARIDA TA'LIM SOHASIDAGI ISLOHOTLAR*Mirzaodilova Robiya Muxiddin qizi**(Andijon davlat universiteti tarix fakulteti 303-guruh talabasi)**Abdullayev Begzodbek Xusniddin o'g'li**(Andijon davlat universiteti tarix fakulteti o'qituvchisi)*

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonning mustaqillik yillarida ta'lim sohasidagi islohotlar va ta'limni rivojlantirish maqsadida qabul qilingan qonunlar, milliy dasturlar, ularning maqsad va vazifalari qisqacha bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, professor-o'qituvchilar, "Ta'lim to'g'risidagi" qonun, kasb-hunar kollejlari, Oliy Attestatsiya Komissiyasi, Fanlar akademiyasi, ilmiy tadqiqotlar, ijtimoiy-siyosiy harakatlar, Respublika Vazirlar Mahkamasi, mutaxassislar tayyorlash.

Abstract: This article briefly describes the reforms in the field of education and the laws adopted for the development of education in the years of independence of Uzbekistan, national programs, their goals and objectives.

Key words: National personnel training program, professors and teachers, Law "On Education", vocational colleges, Higher Attestation Commission, Academy of Sciences, scientific research, socio-political actions, Cabinet of Ministers of the Republic, training of specialists.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasida islohotlarni boshidan kechirgan va natijasini ko'rsata olgan sohalardan biri ta'lim tizimidir. O'zbekiston ilm-fanga alohida e'tibor qaratila boshlandi. Zamonning tezkor taraqqiyotiga xizmat qiluvchi yangi fan sohalari bo'yicha tadqiqotlar yo'lga qo'yildi. Tabiiy va aniq fanlarni o'qitish va ilmiy tadqiqotlar olib borish davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. O'zbekiston Respublikasida ilm-fanni rivojlantirishda O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasining o'rni beqiyosdir. Shuningdek, respublika oliy ta'lim muassasalaridagi professor-o'qituvchilar faoliyatining salmoqli qismi ilmiy tadqiqotlarga qaratilganligi o'z samarasini bera boshladi. "Fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi" O'zbekistonda ilm-u fan rivojlanishiga bosh maqsadlardan biri etib belgilandi. 1992-yilda O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidentining farmoniga binoan Respublika Vazirlar Mahkamasi huzurida Oliy Attestatsiya Komissiyasi tashkil etilishi munosabati bilan Fanlar Akademiyasining mavqei ortdi. Xuddi shu 2-avgustda "Ta'lim to'g'risidagi" qonun ham qabul qilindi va ushbu qonun 23-avgustdan kuchga kirdi. Mazkur qonunning asosiy vazifasini "Ta'lim to'g'risidagi qonunlar fuqarolarning ilm olish sohasidagi konstitutsiyaviy huquqlari himoya qilinishini ta'minlaydi, jismoniy va

yuridik shaxslarning ta'lim sohasidagi o'zaro munosabatlarining prinsiplari, huquq vakolatlari vama'uliyatlarini, O'zbekiston Respublikasida ta'lim erkin rivojlanishining huquqiy kafolatlarini belgilab beradi".(2-modda) orqali bilish mumkin. Bu qonunning asosiy prinsiplari quyidagilardan iborat edi: ta'lim va tarbiyaning insonparvarligi hamda demokratikligi; ta'lim tizimining uzluksizligi va izchilligi; davlat ta'lim tizimining ilmiyligi va dunyoviyligi; ta'limda umuminsoniy va milliy-madaniy qadriyatlarining ustuvorligi; davlat ta'lim standartlari doirasida hammaning ta'lim olishi uchun imkoniyat yaratilganligi; tayanch (to'qqiz sinf hajmidagi) ta'limning majburiyigi; ta'lim, ma'naviy va jismoniy tarbiya dasturlarini tanlashga yagona va tabaqalashtirilgan yondashuv; bilimdonlik va iste'dodni rag'batlantirish; ta'lim muassasalarida chet tillarni o'rganish, din tarixi va jamiyat madaniyati sohasida bilim olish uchun sharoitlar yaratish; ta'lim muassasalarining siyosiy partiyalar va ijtimoiy-siyosiy harakatlarning ta'siridan holi bo'lishi; tarbiyalanuvchilar va ta'lim oluvchilarni hurmatlash; pedagog shaxsini, uning ijtimoiy mavqeyini hurmatlash; amaldagi qonunlar doirasida mulkchilikning barcha shakllaridagi talim muassasalarining teng huquqliligi, ularning mustaqilligidan iboratdir.

Shuningdek, 1997-yil 29-avgustda "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida" qonun qabul qilindi . Ma'lumki, «Ta'lim to'g'risidagi Qonun»va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» (1997 yil 29-avgustda qabul qilingan) qabul qilingach, ta'lim tizimi tubdan isloh qilina boshlandi. Bu muhim hujjatlarga ko'ra respublikamizda kasb-hunar kollejlarni jadal sur'atlar bilan rivojlantirish chora tadbirlari belgilangan. Bu birinchidan mutaxassislar tayyorlash sifatiga bog'liq bo'lsa, ikkinchi tomondan o'quv yurtining zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlanganligiga bog'liq. Kasb-hunar kolleji muhandis-pedagog xodimlari oldiga tayyorlanayotgan ishchi kadrlarga ilmiy dunyoqarashni, mehnatga ijodiy munosabatini tarkib toptirish ularda yuksak mehnat intizomini va madaniyatini, jamoa oldida burch his-tuyg'ularini tarbiyalash kabi vazifalarni qo'yadi. Milliy dasturning asosiy maqsadi: ta'lim sohasini tubdan isloh qilish, uni o'tmishdan qolgan mafkuraviy qarashlar va sarqitlardan to'la xalos etish, rivojlangan demokratik davlatlar darajasida, yuksak ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlar tayyorlash Milliy tizimini yaratishdir. Jamiyatda sodir bo'layotgan bugungi yangiliklar hamda iqtisodiy o'zgarishlar ta'lim tizimiga xususan o'rta maxsus kasb-hunar ta'limiga boshqacha yondashishni talab qiladi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturining asosiy amalga oshirish vazifalaridan biri ta'lim oluvchilarning tayyorgarlik sifati va ixtisosiga zaruriy talablarni, ularning madaniy va ma'naviy-ruhiy darajalarini aniqlab beruvchi davlat ta'lim standartlarini yaratish va tatbiq etishdir.

Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, O‘zRning kadrlar tayyorlash milliy dasturi —1997 -yil 29-avgustda O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 9-sessiyasida prezident I. A. Karimov tashabbusi bilan qabul qilingan. Dasturning maqsadi ta’lim sohasini tubdan isloh qilish, uni o‘tmishdan qolgan mafkuraviy qoliplardan to‘la xalos etish, yuqori malakali kadrlar tayyorlashning rivojlangan demokratik davlatlar darajasidagi, yuksak ma’naviy va axloqiy talablariga javob beruvchi milliy tizimini yaratishdan iborat. K.t.m.d. O‘zRning —Ta’lim to‘g‘risidagi qonuni (1997 y. Avg .) qoidalariga muvofiq holda tayyorlangan bo‘lib, milliy tajribaning tahlili va jahon miqyosi ta’lim tizimidagi yutuqlar asosida tayyorlangan hamda yuksak umumiy va kasb-hunar madaniyatiga, ijodiy va ijtimoiy faollikka, ijtimoiy-siyosiy hayotda mustaqil ravishda mo‘ljalni to‘g‘ri o‘lola bilish mahoratiga ega bo‘lgan, istiqbol vazifalarini ilgari surish va hal etishga qodir kadrlarning yangi avlodini shakllantirishga yo‘naltirilgan.

Bundan tashqari O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etishni takomillashtirish to‘g‘risida” 2002-yil 20-fevraldagi farmoni ilmiy tadqiqotlar va texnologik ishlanmalar sifatiga qo‘yilgan talablarga muvofiq iolmiy texnika va innovatsiya faoliyatini yanada rivojlantirishda, shuningdek, mamlakat ilmiy salohiyatidan samarali foydalanishni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega bo‘ldi. Respublikaning ilmiy tadqiqot majmuini Akademiya, oliy ta’lim va boshqa tarmoqlaridagi 350 dan ortiq muassasani, jumladan, ilmiy tadqiqot institutlari, oliy o‘quv yurtlaridagi ilmiy tadqiqot bo‘linmalari, loyihakonstruktorklik tashkilotlari, ilmiy ishlab chiqarish birlashmalari va tajriba korxonalari, axborot-hisoblash markazlari o‘z ichiga oladi. 2006-yildagi natijalar bo‘yicha fanning turli tarmoqlari bo‘yicha 34 mingdan ortiq ilmiy xodim faoliyat ko‘rsatgan. Ularning 2.4 mingi fan doktori, 2.4 mingi fan nomzodlari edi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

1. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. T., 2017 yil.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi Farmoni., 2017 yil 30 sentabr
3. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. T., 2020 y.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonun. T., 2019 y
5. O‘zRning —Ta’lim to‘g‘risidagi qonuni (1997 y. Avg .)
6. Davlat tili haqida (yangi tahriri). O‘zbekiston Respublikasining Qonuni.—T.: O‘zbekiston, 1997.
7. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. —T.: Sharq, 1997.